

Bygnings- og eiendomsdata

Fylke:	Hordaland
Kommune:	1243/Os
Opprinnelig funksjon:	Barnehjem
Nåværende funksjon:	Distriktpsikiatrisk senter
Foreslått vernekategori:	Verneklasse 1, fredning
Totalt antall bygg:	9

Bygningsoversikt, omfang vern

Byggnr	Byggnavn	Oppført	Verneklasse	Omfang	GAB nr	Gnr/Bnr
9901262	320302-Gamle hovedbygg (barnehage)	1899	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	12533535	24/6
9901266	320306-Vaktmesterbod		Verneklasse 1, fredning	Eksteriør	12533527	24/6

Vern kompleks

Formål:	Formålet er å bevare det gamle hovedbygget og sidebygget som sosialhistorisk viktig eksempel på institusjon for statlig assimileringstiltak overfor en nasjonal minoritet omkring 1900. Vernet skal sikre bygningenes opprinnelige arkitektur. Både hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige vinduer, dører, materialbruk og overflater skal opprettholdes. Formålet med vern av interiørene er å opprettholde opprinnelig rominndeling med bygningsdeler, overflater og materialbruk, belysning, armaturer og detaljer.
Begrunnelse:	Askviknes er et viktig eksempel på statlig institusjonalisert assimileringstiltak overfor tater /reisende. Anlegget ble bygget av staten og var ett av de første barnehjemmene drevet av Norsk Misjon Blant Hjemløse året etter at Misjonen ble etablert. Barnehjem var ett av misjonens satsningsområder. Omsorgsovertakelse av taterbarn var i mange år ett viktig instrument i fornorskningspolitikken og her hadde barnehjemmet på Askviknes en viktig rolle fram til det ble avvirket. Hovedbygningen er typisk for mindre institusjonbygninger fra perioden, her i en regionalt preget panelarkitektur med elementer av jugendstil. Det gamle hovedbygget har relativt høy grad av autenticitet i eksteriøret, og dels i interiøret.
Omfang:	Vernet omfatter bygningens eksteriør samt opprinnelige interiører. Anbefalt verneområde er vist på kart.

Beskrivelse kulturmiljø

Askviknes Voksenpsykiatriske senter ligger vakkert til ved Hagavik i Os kommune. Askviknes V.p.s. er i dag en del av Fana og Os Distriktpsikiatriske senter (DPS). Området som er en gammel husmannsplass er mellom 50 og 60 mål stort. Det var eid av staten, som ga det til fritt bruk for Omstreifermisjonen. Gamlebygget ble påbegynt i 1898 og sto ferdig i 1900 til en pris av kr. 39 000. Det fungerte som barnehjem for taterbarn frem til 1953 da det ble nedlagt og tatt i bruk som psykiatrisk sykehjem. Nytt hovedbygg på Askviknes sto ferdig i 1976. Gamlebygget er godt vedlikeholdt og huser i dag en av barnehagene til Helse Bergen. Videre inneholder bygget aktivitetsavdeling og verksted for pasientene, pluss eget vaskeri. Ellers på eiendommen er det to eldre bygg som tidligere fungerte som styrerbolig og søsterhjem. Disse er ikke lenger i daglig bruk. Det er videre også et garderobebygg med vaskerom for pasientene, og et lite verkstedbygg / garderobe for vaktmester. Det er et båtnaust på eiendommen og båter til bruk for pasientene. I dag er det 3 avdelinger ved Askviknes Voksen psykiatriske senter med totalt 24 pasientplasser. (D.P.S.)

Eiendomshistorikk

Verneverdige bygg

Byggnr: 9901262
GAB nr: 12533535
Navn: 320302-Gamle
hovedbygg (barnehage)
Oppført: 1899

Byggnr: 9901266
GAB nr: 12533527
Navn: 320306-
Vaktmesterbod
Oppført:

Glassmaleri gavl mot nordvest. Foto: Leif Anker, Forsvarsbygg.

Tidligere uthus fra gårdsdriften. Foto: Leif Anker, Forsvarsbygg.

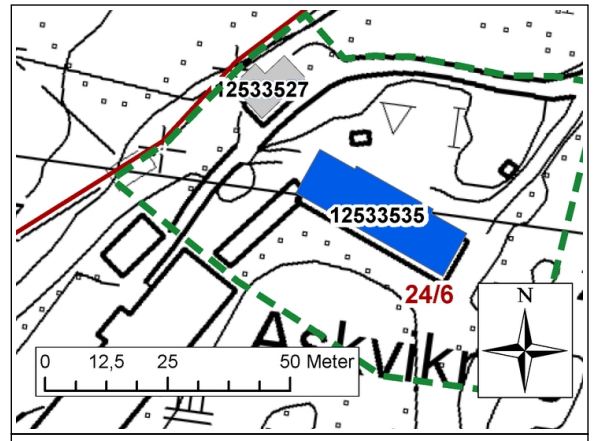
Det gamle hovedbygget mot S.V. Foto: Leif Anker, Forsvarsbygg.

BYGNING 9901262 320302-Gamle hovedbygg (barnehage)

Kompleks 9900118 Askviknes Voksenpsykiatrisk Senter

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat: HV Helse Bergen HF
GAB nr: 12533535
Gnr/bnr: 24/6
Oppført: 1899
Byggherre: Staten/Foreningen til omstreifervesenets Modarbeidelse
Arkitekt:
Opprinnelig funksjon: Helse/pleie
Nåværende funksjon: Helse/pleie
Bygningsart: Yrnse
Regulering: Ikke registrert: null
Vernestatus:

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Panelt trebygning i halvannen etasje på høy sokkel, rektangulær grunnplan, takløft med to spissvinklede gavler mot sør, utskytende trappehus med spissvinklede gavler på nordside, enetasjes tilbygg med pulltak på trappehus i øst. Veranda med gangbro til terreng fra gavlvegg i vest. Stående rektangulære krysspostvinduer, sirkelformete vinduer i gavler. Liggende panel halvvalmet skifertak, jugendstil. Delvis bevarte opprinnelige interiører med planforhold/romstruktur og bygningsdetaljer.

Sammendrag bygningshistorie

Bygget for statsbevilgning til Foreningen til Omstreifervesenets Modarbeidelse, (senere Norsk misjon blant hjemløse) barnehjemmet på Askviknes var Forenings/ Misjonens første barnehjem for romanibarn (tater). Barnehjem var i drift fram til etter krigen da institusjonen ble tatt i bruk i psykiatrien.

Bygningshistorikk

1899 Barnehjemmet ferdig, og tatt i bruk i oktober.
1953 Barnehjemmet nedlagt, institusjonen tatt i bruk som psykiatrisk pleiehjem.
1976 Nytt hovedbygg, gamlebygget tatt i bruk som barnehage og aktivitetsavdeling.

Vern

Formål: Formålet er å bevare det gamle hovedbygget som sosialhistorisk viktig eksempel på institusjonsbygg for statlig assimileringstiltak overfor en nasjonal minoritet omkring 1900. Vernet skal sikre bygningens opprinnelige arkitektur. Både hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige vinduer, dører, materialbruk og overflater skal opprettholdes. Formålet med vern av interiørene er å opprettholde opprinnelig rominndeling med bygningsdeler, overflater og materialbruk, belysning, armaturer og detaljer.

Begrunnelse: Askviknes er et viktig og eksempel på statlig institusjonalisert assimileringpolitikk overfor romanifolket/tatere. Anlegget ble bygget av staten og var ett av de første barnehjemmene drevet av Norsk Misjon Blant Hjemløse året etter at Misjonen ble etablert. Barnehjem var ett av misjonens satsningsområder. Omsorgsovertakelse av taterbarn var i mange år ett viktig instrument i fornorskningpolitikken og her hadde barnehjemmet på Askviknes en viktig rolle fram til det ble avvirket. Bygningen er typisk for mindre institusjonsbygninger fra perioden med tidstypisk jugendstil, her i en regionalt preget panelarkitektur. Det gamle hovedbygget har relativt høy grad av autentisitet i eksteriøret, og dels i interiøret. Materialbehandling og utførelse vitner om høy kvalitet og bevisst formgivning i såvel eksteriør som interiør.

Omfang: Vernet omfatter bygningens eksteriør samt opprinnelige deler av interiøret.

Vernekategori: Verneklasse 1, fredning

Interiør

Interiørnr:
Interiørnavn: Hele interiøret.
Beskrivelse: Deler av interiøret er opprinnelig med rominndeling, materialbruk og detaljer. Nyere fargesetting.

BYGNING 9901262 320302-Gamle hovedbygg (barnehage)

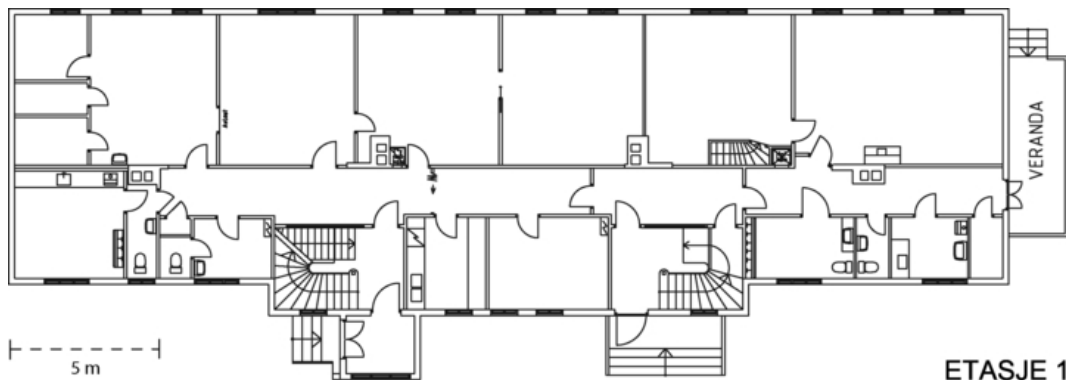
Kompleks 9900118 Askviknes Voksenpsykiatrisk Senter

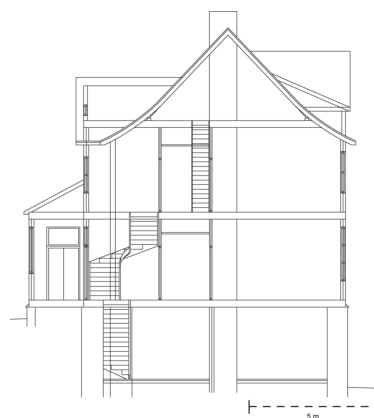
Gamle hovedbygg mot sør. Foto: Leif Anker, Forsvarsbygg.

Inngangsparti med tilbygg. Foto: Leif Anker, Forsvarsbygg.

Plantegning 1. etasje.

Snittegning av bygningen.

Tidl. familierom annen etasje. Foto: Leif Anker, Forsvarsbygg.

Korridor annen etasje. Foto: Leif Anker, Forsvarsbygg.

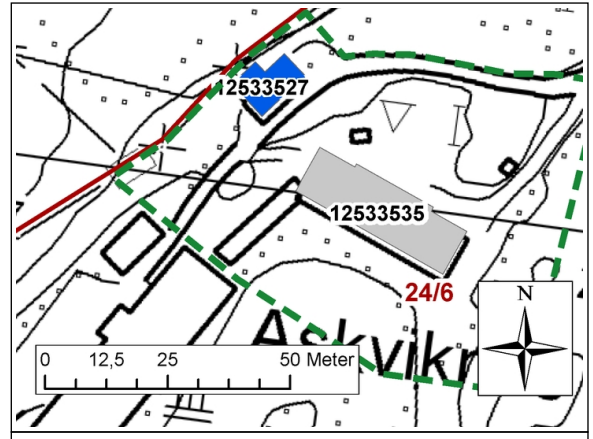
Kontor i 2. etg. NV-hjørnet. Foto: Leif Anker, Forsvarsbygg.

BYGNING 9901266 320306-Vaktmesterbod

Kompleks 9900118 Askviknes Voksenpsykiatrisk Senter

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat: HV Helse Bergen HF
GAB nr: 12533527
Gnr/bnr: 24/6
Oppført:
Byggherre: Usikkert
Arkitekt: Ikke opplyst
Opprinnelig funksjon: Funksjon uspesifisert
Nåværende funksjon: Helse/pleie
Bygningsart: Uthus/skjul
Regulering: Ikke registrert: null
Vernestatus:

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Supanelt mørkbeiset trebygning i én etasje på høy murt sokkel, rektangulær grunnplan, hvitmalt sprossedelte midtpostvinduer. Spisst saltak med utstikk, enkle detaljer bjelkehoder på eksponerte sperrer. Sidebygg med pulttak. Typisk for regionalt preget uthusbebyggelse.

Sammendrag bygningshistorie

Tidligere uthus på barnehjemmet, muligens av eldre dato enn institusjonen, usikker bygningshistorie. Senere ombygget, idag i bruk til eiendomsdriften.

Vern

Formål: Formålet er å bevare den nåværende vaktmesterboden som del av det opprinnelige barnehjemsanlegget på Askviknes som sosialhistorisk viktig eksempel på institusjon for statlig assimileringstiltak overfor en nasjonal minoritet omkring 1900. Verne skal sikre bygningenes opprinnelige arkitektur. Både hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige vinduer, dører, materialbruk og overflater skal opprettholdes.

Begrunnelse: Askviknes er et viktig og eksempel på statlig institusjonalisert assimileringstiltak overfor romanifolket / tatere. Anlegget ble bygget av staten og var ett av de første barnehjemmene drevet av Norsk Misjon Blant Hjemløse året etter at Misjonen ble etablert. Barnehjem var ett av misjonens satsningsområder. Omsorgsovertakelse av taterbarn var i mange år ett viktig instrument i fornorskningspolitikken og her hadde barnehjemmet på Askviknes hadde en viktig rolle fram til det ble avviklet. Den nåværende vaktmesterboden er en del av det gamle barnehjemsanlegget og typisk for mindre uthus/økonomibygge fra regionen i perioden. Bygningen utgjør et viktig element med historiefortellende betydning som del av det gamle barnehjemsanlegget.

Omfang: Verne omfatter bygningens eksteriør.

Vernekategori: Verneklasse 1, fredning

Vaktmesterbod mot sørvest. Foto: Leif Anker, Forsvarsbygg.

Vaktmesterbod sett fra sør. Foto: Leif Anker, Forsvarsbygg.